

QO'L KAFTI PSORIAZINING UCHRASH DARAJASI HAQIDA ZAMONAVIY MA'LUMOTLAR

Abdullayev Xasan Davlatovich

*Samarqand davlat tibbiyot
universiteti mustaqil izlanuvchisi*

Qo'l kafti psoriazi (palmoplantar psoriaz) — yog'il qo'l va kaft hamda oyoq poyasidagi psoriaz shakli bo'lib, u psoriaz kasalligining spitsifik lokalizatsiyasi sifatida katta funksional zarar qiladi va hayot sifatini sezilarli pasaytiradi.

Psoriaz — terining surunkali yallig'lanishli kasalligi bo'lib, umumiy populyatsiyada taxminan **1–3%** uchraydi. **Qo'l kafti psoriazi** — psoriazning surunkali variantlaridan biri bo'lib, asosan **qo'l kaftlari va oyok tagi terisini** (palms and/or soles) ta'sirlaydi. Bu variant an'anaviy plak psoriazga qaraganda kamroq uchraydi, lekin simptomlar funksional og'irlik va sifatli hayotga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Psoriaz bemorlarida palmoplantar psoriazning uchrash darajasi ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, **psoriaz bemorlarida palmoplantar lokalizatsiya nisbatan kamroq uchraydi**:

- **Palmoplantar psoriaz (PP)** umumiy psoriaz bemorlarining taxminan **12–16%** da qayd etiladi.

- Metaanaliz natijalariga ko'ra, PP umumiy psoriaz bemorlarida **2.8% dan 40.9% gacha** o'zgaradi, ya'ni turli populyatsiya va metodologiyalarda farqlanadi.

- Bitta so'nggi deskriptiv tadqiqotda, psoriaz bemorlarining **14.8% da palmoplantar psoriaz** kuzatildi

Izoh: Bu ko'rsatkichlar PP ning **faqat psoriaz bemorlari orasidagi uchrash nisbati** bo'lib, umumiy aholida (population-level prevalence) ancha past bo'ladi (quyida ko'rsatiladi).

Qo'l kafti psoriazi joylashuvidagi farqlar Palmoplantar psoriazda ta'sirlangan hududlarning tarqalishi ham o'rganilgan:

- **Ham qo'l kafti, ham oyok tagi:** PP bemorlarining taxminan **59%**.
- **Faqat qo'l kafti:** ~21%.
- **Faqat oyok tagi:** ~20%.

Bu natijalar PP ning klinik prezentatsiyasi haqida epidemiologik tafsilotlarni beradi. Umumiy aholida palmoplantar psoriazning tarqalishi, aholi asosida o'tkazilgan tadqiqotlar PPning **juda past umumiy prevalensiyasini** ko'rsatadi va uni palmoplantar pustuloz bilan ajratib ko'rsatish zarur:

- Bir necha davlatlarda **1-yillik PP prevalensi**:
 - AQSh: ~0.009% (9/100 000).
 - Daniya: ~0.005%.

o Germaniya: ~0.08%.

Bu ma'lumotlarning ko'pchiligi palmopantar **pustuloz** kasalligi bo'yicha bo'lib, uning psoriaz bilan munosabatini ham e'tiborga olish muhimdir.

Shuningdek, yirik sharhli maqolalar shuni ko'rsatadiki:

- Psoriaz bemorlarida **qo'l kafti (palmar) va oyok tagi (plantar)** kabi maxsus lokalizatsiyalar umumiy psoriaz holatlarining taxminan **12–16%** da uchraydi.

- Boshqa maxsus lokalizatsiyalar bilan solishtirganda (masalan, mixlar yoki yuz) PP juda noaniq va past uchrashi bilan ajralib turadi.

Xulosa va ilmiy tahlil

Epidemiologik xulosalar

Ko'rsatkich	Qiymat
Umumiy psoriaz prevalensi	1–3%
Palmopantar psoriaz prevalensi (psoriaz bemorlarida)	2.8–40.9%
Palmopantar psoriaz oddiy deskriptiv bahosi	~14.8%
PP bemorlarida ham palma ham plantar ta'sir	~59%
Aholida PP umumiy prevalensi	~0.005–0.08%

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Broggi G., Failla M., Palicelli A., Zanelli M., Caltabiano R. **Palmopantar Psoriasis: A Clinico-Pathologic Study on a Series of 21 Cases with Emphasis on Differential Diagnosis.** *Diagnostics*. 2022. — Klinikomorfologik belgilar: parakeratoz, psoriasiform akantoz, spongioz, Munro mikroabsesslari.

2. **Palmopantar psoriasis: A clinicopathological correlation in a tertiary care hospital.** *Skin Research and Technology*. 2024. — Hyperkeratosis, parakeratosis, spongirosis va yallig'lanish infiltratlari haqida ma'lumot.

3. Non-pustular palmopantar psoriasis histologic differentiation study. *PubMed*. — PP va atopik dermatit bilan taqqoslashda histologik belgilarning farqi.